

KAMBIYO SENETLERİ VE İCRA HUKUKUNDA TEMİNAT SENETLERİ

Stj. Av. Erdem Demir

Kambiyo senetleri; bono, çek ve poliçede olmak üzere üçe ayrılır ve hukukumuzda kambiyo senetleri sınırlı sayıda yani bir diğer ifade ile numerus clausus şeklinde sayılmışlardır. Bu çalışmada öncelikle çek, bono ve poliçeyi genel hatlarıyla inceledikten sonra teminat senetleri ile ilgili durumlara değineceğiz.

Kambiyo senetlerinin bir takım müşterek özellikleri vardır. Bunlar;

- Kambiyo senetleri kanunen emre yazılı olmalıdırlar. (TTK 593, TTK 690 ve TTK 697/1)
- Kambiyo senetlerinde mündemiç olan hak bir alacak hakkıdır. Ve söz konusu bu alacak hakkı para ile ölçülebilen bir değerdir. Çünkü; kambiyo senetleri bir miktar paranın ödenmesi borcunu içerir ve kambiyo senetleri aynı bir hak için düzenlenemez.
- Kambiyo senetlerinde sıkı sıkıya şekle bağlılık esası geçerlidir. Buna göre TTK hükümleri gereğince bir kambiyo senedinin taşınması gereken özellikleri bünyesinde barındırmayan bir senet hukuken kambiyo senedi vasfını taşımaz.
- Kambiyo senetlerinde müteselsil borçluluk esası vardır. Bu özellik gereğince kambiyo senedinde imzası olan herkes hamile karşı sorumlu olacaktır.
- Kambiyo senetlerinde imzaların istiklali ilkesi vardır. Bu durum TTK 589. Maddesinde incelenmiştir. Bu düzenleme gereğince; kambiyo senedindeki imzalardan birisinin geçersiz olması kambiyo senedinin geçersiz olması sonucunu doğurmaz. İlgili madde gereğince; kambiyo senedi ilgilisi olmayan kimselerin imzasını, sahte imzaları, gerçekte var olmayan kişilerin imzasını taşısa dahi bu durum diğer imzaların geçersizliğini dolayısı ile de kambiyo senedinin bu vasfını kaybetmesini sağlamaz.

1-) POLİÇE

Poliçe; kıymetli evrak türlerinden birisidir. Poliçenin bu vasfını taşıyabilmesi için TTK 583. Maddesi gereğince bazı özellikleri taşınması gerekmektedir.

TTK poliçede bulunması gereken zorunlu genel unsurları saymıştır. BU zorunlu şartları taşımayan senedin poliçe vasfını kazanmayacağı açıkça ortadadır. Taraflar TTK 583. maddesinde sayılan bu zorunlu koşulların yanında poliçeye ihtiyari yani münferit unsurlar da ekleyebilirler.

“TTK Madde 583 - Poliçe:

1. Senet metninde "Poliçe" kelimesini ve eğer senet Türkçe'den başka bir dille yazılmışsa o dilde poliçe karşılığı olarak kullanılan kelimeyi;
 2. Muayyen bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi;
 3. Ödiyecek olan kimsenin (Muhatabın) ad ve soyadını;
 4. Vadeyi;
 5. Ödeme yerini;
 6. Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadını;
 7. Keşide tarihi ve yerini;
 8. Keşidecinin imzasını;
- ihativa eder.”

Poliçeler ile ilgili olarak; yeni TTK metnine baktığımızda da yine aynı şartların arandığını ve yeni düzenleme ile farklı bir düzenleme getirilmeyeceğini görmekteyiz.

Poliçe sözcüğünün poliçe metninde yer alması zorunlu olup, poliçenin başına veya diğer bir kısmına yazılması geçerli değildir. Poliçe sözcüğünün yer almadığı bir poliçe emre yazılmış ise emre yazılı havale olarak kabul edilir. Yabancı dillerde hazırlanan poliçelerde bu kelimenin yabancı dil karşılığının yer alması gerekir.

TTK 583 gereğince maddede yazılı şartları taşımayan bir poliçe TTK 584. maddesi gereğince poliçe vasfını taşımamaktadır.

Poliçenin hukukumuzda 2 tür niteliği vardır. Bunlar hukuki niteliği ve iktisadi niteliğidir. Poliçenin hukuki niteliği havale oluşudur. Havalede 3 kişi bulunmaktadır. Keşideci, lehtar ve muhatap bu 3 kişidir. Keşideci, alacaklı olduğu muhataptan borcunu gösterdiği kişiye yani lehtara ödemesini ister. Bu durumda lehtara alacağı kabz yetkisi, muhataba da ödeme yetkisi verilmiş olmaktadır. Poliçenin bir diğer niteliği olan iktisadi nitelik ile anlatılmak istenilen ise şudur; poliçeler ödeme ve kredi vasıtalarıdır bu da poliçeye iktisadi niteliğini vermektedir. Poliçeyi vadeye bağladığımızda borcumuzu ertelemiş oluyoruz yani bir anlamda bu durumda poliçe kredi vasıtası haline geliyor. Aynı durum bonoda da geçerli iken çekte kredi aracı olarak kullanılma durumu söz konusu değilken 5941 sayılı Çek Kanunu ile farklı bir düzenleme getirilmiş ve 5941 sayılı yasanın geçici ikinci maddesine göre çekler artık keşide tarihinden önce bankaya ibraz edilmeyecek ve dolayısıyla da karşılıksız işlemi yapılamayacaktır.

Poliçede mutlak suretle poliçe kelimesinin bulunması gerektiği TTK 583. Maddesinde belirtilmiştir. Peki poliçede poliçe kelimesi yazılı olmaz ise durum ne olacaktır? Poliçede, poliçe kelimesinin yer almaması kambiyo senedinin vasfını etkileyecek ve bu durumda poliçe vasfını kaybedecek ve poliçe emre yazılı havale haline gelecektir. Emre yazılı havale TTK 826. maddesinde düzenlenmiştir.

“TTK MADDE 826 - (1) Senet metninde poliçe olarak gösterilmemekle beraber, açıkça emre yazılı olarak düzenlenen ve diğer hususlarda da poliçede aranılan unsurları içeren havaleler poliçe hükmündedir.”

Poliçenin, muayyen bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havale unsurunu ihtiva etmesinin gerekliliği TTK 583. maddesinde belirtilmiştir. Kayıtsız şartsız bir havaleden bahsedebilmek için; taraflar arasındaki şahsi ilişkinin içeriğinin senet metnine yazılmaması gerekmektedir. Bu nedenledir ki; bu havale ya da ödeme vaadini bir kayıt ya da şarta bağlamak olanaksızdır. Burada muayyen bir bedelden bahsediyoruz. Bu nedenle poliçedeki borç bir para borcudur. Para dışında herhangi bir emtianın poliçeye konu edilmesi söz konusu değildir. Bu durumun istisnası ise; altındır. Altının borsası ve dolayısı ile de bir rayiç bedeli olması dolayısı ile altın üzerine kambiyo senedi düzenlenebilmektedir. Bir diğer bahsedilmesi gereken durum ise yabancı paralar ile ilgili durumdur. Yabancı paralar üzerine kambiyo senedi düzenlenebilir . Ancak burada düzenleme yani kullanılabilme şartı söz konusu yabancı paranın Türkiye’de kullanılabilir bir yabancı para olmasıdır.

TTK hükümleri uyarınca faiz miktarının mutlak suretle poliçede yer alması gerekmektedir. Poliçe metninde yer almayan faiz şartı poliçede yok sayılır.

2-) ÇEK:

Çek; hukuki niteliği itibariyle poliçe gibi bir havaledir. Ancak; poliçeden farklı olarak çekte muhatap her zaman bir bankadır. Banka kelimesinden ne anlaşılacağı Bankalar Kanunu gereğince belirlenmektedir.”

TTK MADDE 727 - Bu fasılda geçen "Banka" tabirinden maksat, Bankalar Kanununun hükümlerine tabi olan müesseselerdir. Şu kadar ki; ödeme yeri Türkiye dışında olan çekler hakkında "Banka" kelimesinden hangi müesseselerin anlaşılacağı ödeme yeri kanunu ile tayin olunur.” TTK 727. maddesinde de belirtildiği gibi banka kelimesinden ne anlaşılacağı ülkemizde Bankalar Kanunu gereğince anlaşılır ve burada sayılanlar dışında herhangi bir gerçek ya da tüzel kişi çekte muhatap olamaz.

Çeklerde bir takım ibraz süreleri vardır. Bu süreler;

- Keşide yer ile ödeme yeri aynı mülki birlik içinde ise; ibraz süresi keşide tarihinden itibaren 10 gündür,
- Keşide yeri ile ödeme yeri farklı mülki birlikler içinde ise; ibraz süresi keşide tarihinden itibaren 1 aydır,
- Keşide yeri ile ödeme yeri iki ayrı ülke ise bu durumda ibraz süresi 3 aydır.

TTK 692. Maddesi gereğince çekin vasfını sağlayabilmesi için ihtiva etmesi gereken bir takım özellikler mevcuttur. Bu özellikler TTK 692. Maddesinde sayılmıştır.

“**TTK MADDE 692** - Çek:

1. "Çek" kelimesini ve eğer senet Türkçe'den başka bir dille yazılmış ise o dilde "Çek" karşılığı olarak kullanılan kelimeyi;
2. Kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedelin ödenmesi için havaleyi;
3. Ödeyecek kimsenin "muhatabın" ad ve soyadını;
4. Ödeme yerini;
5. Keşide gününü ve yerini;
6. Çeki çeken kimsenin (Keşidecinin) imzasını; ihtiva eder.”

TTK 692. Maddesinde belirtilen şartların yerine getirilmemesi halinde söz konusu o kambiyo senedi çek vasfını taşıyamaz.

“**TTK MADDE 693** - Yukarıki maddede gösterilen hususlardan birini ihtiva etmeyen bir senet aşağıdaki fıkralarda yazılı haller dışında, çek sayılmaz.

Çekte sarahat yoksa muhatabın ad ve soyadı yanında gösterilen yer, ödeme yeri sayılır. Muhatabın ad ve soyadı yanında birden fazla yer gösterildiği takdirde çek, ilk gösterilen yerde ödenir. Böyle bir sarahat ve başka bir kayıt da mevcut değilse çek muhatabın iş merkezinin bulunduğu yerde ödenir.

Keşide yeri gösterilmemiş olan çek, keşidecinin ad ve soyadı yanında yazılı olan yerde çekilmiş sayılır.”

Çek ile poliçe bir takım benzerlikler göstermesinin yanında aralarında belirli farklar da bulunmaktadır. Bu farklar;

- Aralarındaki en önemli fark; çek sadece bir banka üzerine çekilebilir. (TTK m. 694). Diğer bir kimse üzerine çekilen çek; havale hükmündedir.
- Çekte, poliçenin aksine kabul söz konusu değildir. Çekin üzerine yazılmış bir kabul şerhi yazılmamış sayılır. (TTK m.696)
- Çekte muhatabın cirosu batıldır. (TTK m.701)

- Çekler görüldüğünde ödenir. (TTK m.707)
- Çeklerde ibraz süreleri çok kısadır. (TTK m. 708)
- Çekte ödenmeme halinde müracaat hakkının kullanılabilmesi için mutlaka protesto düzenlemek mecburiyeti yoktur.
- Çekte araya girme söz konusu olamaz.
- Çekte suret çıkarılması caiz değildir. Çekin birden fazla nüsha olarak tanzimi ancak TTK 725. maddesinde belirtilen şartlar dahilinde olanaklıdır.
- Çek, bir ödeme aracı olduğu içindir ki; çek damga vergisinden de muaftır.

Çekin kredi aracı olarak kullanılma durumu söz konusu değilken 5941 sayılı Çek Kanunu ile farklı bir düzenleme getirilmiş ve 5941 sayılı yasanın geçici ikinci maddesine göre çekler artık keşide tarihinden önce bankaya ibraz edilmeyecek ve dolayısıyla da karşılıksız işlemi yapılamayacaktır

Yeni düzenlemenin getirdiği bir diğer yenilik ise; artık çeklerin ticari ve ticari olmayan çek olarak ikiye ayrılmış durumda olmasıdır. Buna göre; ticari çek kullanmak isteyen kişilerin; tacir olduklarını ispatlama yükümlülükleri de yeni düzenlemeyle getirilen bir diğer yeniliktir.

Daha önceki düzenlemelerdeki karşılıksız çek cezalarından farklı olarak 5941 sayılı kanun değişik düzenlemeler içermektedir. Buna göre; karşılıksız çekte tarafların anlaşması halinde hapis cezası para cezasına çevrilebilecektir.

3-) BONO:

Ticari hayatta önem taşıyan bono, kıymetli evraktan sayılmış ve TTK 688-691. maddelerinde düzenlenmiştir.

Bono sözlük anlamı ile; bir kimsenin diğer bir kimseye veya onun emir ve havalesine, belirlenen vadede, belirli bir tutarı ödeme taahhüdünü içeren, özel biçim ve hükümlere uyruk ticari senettir.

Kambiyo senetleri arasında yer alan bono, Türk Ticaret Kanunu'nda ayrıntılı olarak düzenlenmemiştir. Bonolara ilişkin TTK'da 4 adet madde bulunmaktadır. Esasen, oldukça ayrıntılı biçimde düzenlenen poliçe hakkındaki hükümler, bonolar yani emre muharrer senetler hakkında da uygulanmaktadır. (TTK 690.)

Kanunda bono için emre muharrer senet ibaresi de kullanılmaktadır. Bono da tıpkı diğer kıymetli evraklar gibi sıkı sıkıya şekil şartlarına bağlıdır. Söz konusu bahsi geçen bu şartlar TTK 688. Maddesinde belirtilmiştir.

“**TTK MADDE 688** - Bono veya emre muharrer senet:

1. Senet metninde (Bono) veya (Emre muharrer senet) kelimesini ve senet Türkçe'den başka bir dilde yazılmışsa o dilde bono karşılığı olarak kullanılan kelimeyi;
 2. Kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedeli ödemek vaadini;
 3. Vadeyi;
 4. Ödeme yerini;
 5. Kime ve kimin emrine ödenecek ise onun ad ve soyadını;
 6. Senedin tanzim edildiği gün ve yeri;
 7. Senedi tanzim edenin imzasını;
- ihativa eder.”

Bonoda yer alması gereken zorunlu şekil şartlarını ayrı ayrı inceleyecek olursak;

- Bonoda emre muharrer senet veya bono ibarelerinin birisinin mutlaka yer alması gerekmektedir. Bu ibarelerin bonoda yer almaması bononun bono olma özelliğini etkileyecek ve dolayısı ile de bono vasfını yitirecektir.
- Koşulsuz olarak (kayıtsız şartsız)belirli bir parayı ödeme vaadi: Ödeme vaadi hem koşulsuz olmalı hem de belirli bir bedeli içermelidir. Söz konusu bu ödeme vaadi mutlaka kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Ayrıca ; senette mutlaka bir bedel yer almalıdır. Söz konusu bu bedel para olmalıdır. Bunun istisnası ise, altın ve yabancı paradır. Altının bir borsası ve dolayısı ile de rayici olduğu için altın bonoya konu edilebilir niteliktedir. Yabancı para ise , ancak ve ancak söz konusu yabancı paranın Türkiye’de kullanılabilir nitelikte olması halinde bonoya konu edilebilmektedir.
- Bonoda lehtarın isminin mutlaka yer alması gerekmektedir. Bono kime ya da kimin emrine düzenlenmişse, onun gerçek kişi ise adı ve soyadı tüzel kişi ise ticaret ünvanı (ticari şirketlerinde) , adı (derneklerde) bonoda belirtilmelidir. Senette lehtar olarak gösterilen firmanın tam ticaret ünvanı noksansız olarak belirtilmediği için tüzel kişiliğe sahip bulunup bulunmadığı şikayet üzerine Tetkik merciinde uyuşmazlık konusu olursa lehtarın tüzel kişiliğe sahip olduğu Tetkik Merciiinde ileri sürülerek kanıtlanabilmeli yani senet metnindeki noksan belirtme tek başına senedin bono niteliğini kaybetmesine neden olmamalıdır. Yargıtay da aynı görüştedir. Senette hiç lehtar belirtilmemişse bu senet bono olarak geçerli olmaz.
- Bonoda; keşidecinin yani bonoyu düzenleyen imzası mutlaka olmalıdır ve bu imza el yazısı ile atılmış olmalıdır. Bu nedenle borçlunun mührünü ve parmak izini içeren senetler usulüne göre onaylanmış olsalar dahi bono olarak geçerli değildir. Senette birden fazla borçlu bulunup da bunlardan bir kısmı senedi imzalamış bir kısmı ise mühür veya parmak izi kullanmışsa bu senet el yazısı ile senedi imzalamış olanlar bakımından “ İmzaların Bağlımsızlığı(İstiklali) “ ilkesi gereğince bono niteliğini taşır.
- Bonolarda mutlaka düzenleme yani tanzim tarihinin yer alması gerekmektedir. Düzenleme tarihi bulunmayan senet bono niteliğini taşımaz, adi senet sayılır. Düzenleme tarihinin senede gün, ay ve yıl olarak atılması gerekir.
- TTK 688. Maddesinde belirtildiği gibi bonoda ödeme yeri ifade edilmelidir. Ancak; bonoda ödeme yerinin ifade edilmemiş olması bononun geçersiz olması sonucunu doğurmayacaktır. “TTK Madde 689 Tanzim edildiği yer gösterilmeyen bir bono, tanzim edenin ad ve soyadı yanında yazılı olan yerde tanzim edilmiş sayılır.” İbaresini gereğince bonoda ödeme yeri ifade edilmemişse; bu durumda keşidecinin imzasının bulunduğu kısımda yer alan adres ödeme yeri olacaktır.
- Bonoda düzenleme yeri açıkça gösterilmiş olmalıdır .Eğer düzenleme yeri gösterilmemişse senedi düzenleyen kimsenin adının yanında yazılı olan yer düzenleme yeri sayılır. Bu da senette yazılı değilse senet bono niteliğini taşımaz. Adi senet sayılır. Bu konu ile ilgili örnek Yargıtay kararı göstermek gerekir ise;

T.C.

YARGITAY

12. HUKUK DAİRESİ

E. 2007/870

K. 2007/3283

T. 26.2.2007

Dava: Mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki borçlular tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünüldü:

Karar: 1 - Şikayetçi Ö. takipte taraf olmadığından yapılan takibe karşı itirazın aktif husumet sebebiyle reddine karar vermek gerekirken bu şikayetçi yönünden de işin esasının incelenmesi isabetsiz olup aleyhe temyiz olmadığından bu husus bozma sebebi yapılmamıştır.

2- Borçlu R.'nin temyiz itirazlarının incelenmesinde;

Takip konusu yapılan bono incelemesinde TTK'nun 688/6. maddesi uyarınca senedin tanzim yeri unsurunu taşımadığı, ayrıca TTK'nun 689/4. maddesi hükmü gereğince tanzim edenin ad ve soyadının yanında yazılı bir yer ismi de bulunmadığından senet, tanzim yeri-ödeme yeri unsurunu ihtiva etmediğinden bono vafında sayılmaz. Senette bulunması zorunlu olan tanzim yeri ve tanzim edenin adresi senet keşidecisi için geçerli olup TTK'nun 614. maddesi hükmüne göre kimin için taahhüt altına girilmişse tıpkı onun gibi senetteki borçtan sorumlu olan avalistlerin adreslerinin senette yazılı olması hali, yukarıda açıklanan zorunluluğu gidermez. Bu durumda keşidecinin ad ve soyadının yanında yazılı bir yer ismi de bulunmadığından (HGK'nun 02.10.1996 tarih ve 1996/12-590 Esas sayılı kararında belirtildiği üzere) bu senet kambiyo senedi vafında sayılamaz. Bu husus mahkemece re'sen dikkate alınarak İİK' nun 170/a-2. maddesi gereğince takibin iptaline karar vermek gerekirken işin esasını incelenerek karar verilmesi isabetsizdir.

Sonuç: Borçlu R.'nin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda (2) numaralı bentte yazılı nedenlerle bu borçlu yararına İİK. 366. ve HUMK. 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 26.02.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Bonolarda zorunlu koşulların yanında bir de ihtiyari koşullar vardır ki bu koşulların bonoda yer alması zorunlu değildir. Bu koşullar ise;

- Vade Koşulu Ve Muacceliyet Kaydı bonolarda yer alabilir. TTK. Mad.690'daki yollama gereğince poliçelerin vadeye ilişkin hükümleri bonolar hakkında da uygulanır. Yollama yapılan TTK.mad .615'de öngörülen vadelerden birinin bonoya konmuş olması mümkünse de zorunlu değildir. Çünkü vadesi gösterilmemiş bono görüldüğünde ödenmesi gereken bir bono sayılır. Bonoya yasada öngörülen 4 tür vadeden başka bir vade veya bu vadelerden birden fazlası konamaz. Bu takdirde senet bono niteliğini kaybeder ve adi senet sayılır.
- Bedel Kaydı da bonolardaki ihtiyari koşullardandır. Bonoya bedeli nakden alınmıştır ya da bedeli malen alınmıştır ibareleri ile bedel kaydı da eklenebilir.
- Bonolara herhangi bir uyuşmazlık çıkması durumuna önlem olarak yetki kaydı da eklenebilmektedir. TTK'da bu konuda herhangi bir düzenleme olmamasına karşın uygulamada yetki kaydı bonolarda yerini almıştır ve Yargıtay'da bonolara eklenen bu ihtiyari kaydın mutlak geçerli olduğu kanaatindedir.
- TTK.mad.690/2 'deki yollama gereğince bonolara zorunlu olmamasına karşın faiz kaydı konabilir. Bu husus tahdidi olmakla beraber ancak; görüldüğünde ya da görüldüğünden belirli bir süre sonra ödenecek bonolarda geçerli olabilmektedir. Faizin başlangıcının gösterilmesi gerekmektedir. Eğer bonoda faizin başlangıç tarihi gösterilmemiş ise; tanzim tarihinden itibaren işler ve vade tarihine kadar devam eder ve bu arada da faiz oranının da gösterilmesi gerekmektedir. Bonoda faiz oranı belli değil ise; alacaklı vade tarihinden itibaren borçludan ticari faiz işleyebilmektedir. Bu husus Yargıtay kararları ile de teyit edilmektedir. "Kabul şekline göre takibin bonoya dayandığı bu nedenle 3095 sayılı yasa gereğince reeskont haddi üzerinden faiz istenebileceği nazara alınmadan ve İİK'nun 169/a maddesi gereğince

duruşma açılmadan evrak üzerinden karar verilmesi isabetsizdir.” Ayrıca yine aynı doğrultuda “TTK 690. maddesi yoluyla uygulanması gerekli yasanın 637. maddesinin son fıkrasına göre; %03 komisyon istenebileceği düşünülmeden 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine ilişkin yasanın 2. maddesinin 3. fıkrasında açıklandığı gibi ticari işlerde temerrüt faizinin TC Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredileri için öngördüğü reeskont faizi oranına göre istenebileceği, takibin kambiyo senetlerine mahsus yolla yapıldığı ve dayanağı belgenin bono olduğu nazara alınmadan yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir.”

Bono, çek ve poliçe kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibe konu edilebilirler. Ancak; bu durum için kambiyo senetlerinin zamanaşımına uğramamış olmaları gerekmektedir. Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte yetki konusuna değinmek gerekirse; kambiyo takibindeki yetki, ilamsız icra takibindeki yetki esas alınmak suretiyle tayin olunur. (İİK 50. md) HUMK’daki yetki hükümleri kambiyo senetlerine mahsus haciz yolundaki yetki hakkında da kıyasen uygulanır. Buna göre bu takip için genel yetkili icra dairesi borçlunun ikametgahındaki icra dairesidir. İcra takibi kambiyo senedindeki borcun ödeneceği(ifa edileceği) yer icra dairesinde de yapılabilir. Kambiyo senetlerinden doğan alacaklar aranacak(aldırılacak)alacaklar niteliğinde olduğundan bu alacaklar için BK’nun 73/1 maddesi uygulanmaz. Yani kambiyo senedi alacaklısı kendi ikametgahında kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapamaz; borçlunun ikametgahında takip yapılabilir.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolunda uygulanacak olan faiz çeşidi tarafların ticari iş yapıp yapmadıklarına bakılmaksızın ticari temerrüt faizidir. Kambiyo senetleri Ticaret kanununda tanzim edilmiş olduğundan kambiyo senedi düzenlemek tarafların tacir olup olmadıkları bakılmaksızın ticari bir iştir. Ticari işlerde temerrüt faizi TC Merkez Bankası’nın kısa vadeli krediler için öngördüğü reeskont faiz oranına göre istenebileceğinden kambiyo senedi alacaklısı takip talebinde buna göre temerrüt faizi isteyebilir.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte ve dolayısı ile bonoda; alacaklı ya da vekili takibe konu olan bonoyu icra dairesine teslim etmek zorundadır. Genel haciz yolu ile takipten farkı da burada barınmaktadır. Şöyle ki; bir kambiyo senedini genel haciz yolu ile takibe konu edildiğinde senedin aslını icra dairesine teslim edilmesi gerekmezken, kambiyo senetlerine mahsus takip yolunda kambiyo senedinin aslını icra dairesine teslim etmek zorunluluğu vardır.

Kambiyo senetleri ve dolayısı ile de bonolarda 2 çeşit takip yolu kullanılabilir. Bunlar genel haciz yolu ile takip ve kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yollarıdır. Ancak; kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip alacaklı yararlıdır; şöyle ki; bu yolda hem süreler daha kısadır hem de borçlunun itiraz edebileceği hususlar kısıtlıdır. Bonolarda zamanaşımı süresi vadeden itibaren 3 yıl iken, çekte TTK 726. maddesi uyarınca Hamilin cirantalarla keşideci ve diğer çek borçlularına haiz olduğu müracaat hakları ibraz müddetinin bitiminden itibaren 6 ay geçmekle zamanaşımına uğrar. Bu nedenle zamanaşımına uğramamış bir kambiyo senedini genel haciz yolu ile takip etmek yerine kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip etmek daha mantıklı olacaktır.

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip için aranan şartlar vardır. Bu şartlar;

- 1.) Maddi Hukuka İlişkin Koşullar
 - a.) Alacağın kambiyo senedine dayanması
 - b.) Takip talebinde bulunanın kambiyo senedi nedeniyle alacaklılık sıfatının bulunması
 - c.) Borçlu sıfatında olanın kambiyo taahhüdünde bulunabilecek bir kimse olması
- 2.) Takip Hukukuna İlişkin Koşullar

- a.) Alacaklı, kambiyo senetlerine özgü takip talebinde bulunmalıdır
- b.) Alacaklı, takip usullerinden hangisini seçtiğini belirtmelidir
- c.) Alacaklı, takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu sayısı kadar onaylı örneğini eklemelidir.
- d.) Kambiyo senedinin vadesi gelmiş olmalıdır
- e.) Kambiyo senedi zamanaşımına uğramamış olmalıdır.

Bonolar konusunda dikkat edilmesi gereken zamanaşımı süreleri vardır. Zamanaşımı, belirli bir sürenin geçmesi ile bir hakkı kazanma veya bir külfetten kurtulma yoludur. Zamanaşımı, borçluya tanınan bir def'i hakkı olduğu içindir ki; zamanaşımı mahkemece re'sen nazara alınamaz. Ancak; borçlu tarafından ileri sürüldüğünde zamanaşımı dikkate alınacaktır. TTK'da bonolar ile ilgili olarak zamanaşımı için ayrıca bir düzenleme yapılmamış olmakla beraber TTK 661. maddesinde düzenlenen zamanaşımı süreleri kıyasen bonolar için de uygulanabilmektedir. Bu açıdan zaman aşımını inceler isek;

- Bonoda keşideciye karşı, hak sahipleri tarafından açılacak tüm davalar ve yapılacak icra takipleri vadenin geldiği tarihten itibaren 3 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Aval verenler için de kural aynıdır.
- Bonoda hamilin, cirantalara karşı açacağı tüm davalar ve yapacağı icra takipleri 1 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.
- Bonoda bir cirantanın, diğer cirantalara karşı açacağı tüm davalar ve icra takipleri 6 ay geçmekle zamanaşımına uğrar.

Bonolarda diğer dikkat edilmesi gereken husus ise; zamanaşımının kesilmesi halidir. Bu haller TTK 662. maddede tahdidi olarak sayılmışlardır. Bu durumlar;

- Dava açılması,
- Takip talebinde bulunulması,
- Davanın ihbar edilmesi,
- Alacağın iflas masasına bildirilmesidir.

Zamanaşımı kesilince TTK 663. maddesi gereğince süresi aynı olan bir zamanaşımı işlemeye başlayacaktır.

T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU
E:2008/3-159
K:2008/158
T:20.02.2008

Dava: Taraflar arasındaki "İtirazın İptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Yerköy Sulh Hukuk Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 24.08.2006 gün ve 180-305 sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 21.11.2006 gün ve 2006/14874-15767 sayılı ilamı ile; (...Davacı dilekçesinde, davalı ile aralarında araç alım-satımından kaynaklanan bir alış-veriş nedeni ile senet düzenlendiğini, ancak senedin zamanaşımına uğraması nedeni ile davalı aleyhine adi takip yaptıklarını, davalının da bu takibe itirazda bulunduğunu beyan ederek, itirazın iptali ile %40 inkar tazminatına karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı savunmasında, davacıdan araç satın almadığını, kaldı ki araç satış işlemlerinin noterde yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir. MK m.6 gereği "kural olarak herkes iddiasını ispat etmekle mükelleftir" taraflar arasındaki senet zamanaşımına uğradığı için, artık

tarafar arasındaki temel hukuki ilişkiye inilmesi gerekecektir. Davalı taraf, davacıyla arasındaki hukuki ilişkiyi (davacıdan araç satın aldığı) inkar ettiğine göre ispat yükü davacıya aittir. Davacı davalıya araç sattığını ve dava konusu alacağında bu satıştan kaynaklandığını ispat etmekle yükümlüdür. Her ne kadar yargılama sırasında dinlenen davacı tanıkları taraflar arsında araba alım satımı yapıldığına ilişkin beyanda bulunmuşlarsa da miktar itibarıyla olayda tanık dinlenilemeyeceği ve davacının da dilekçesinde yemen deliline dayandığının anlaşılması karşısında davacı tarafa yemin teklif etme hakkının bulunduğu hatırlatılarak, yaptırılacak yeminin sonucuna uygun bir karar verilmesi gerekirken, yanlış gerekçeler ile davanın kabulüne karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir. Bu itibarla yukarıda açıklanan esaslar göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü: Dava zamanaşımına uğramış bonoya dayalı olarak genel haciz yoluyla yapılan icra takibinde itirazın iptali istemine ilişkindir. Davacı S., davalı ile aralarında yaptıkları araç satım sözleşmesi nedeniyle davalının kendisine senet verdiğini ancak süresinde ödemediğini, bu nedenle zamanaşımına uğramış bonoya dayalı olarak genel haciz yoluyla icra takibi yaptığını ancak davalının haksız şekilde borca itiraz ettiğini ileri sürerek itirazın iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı Y. davayı kabul etmediğini belirterek davanın reddini istemiştir. Yerel Mahkeme "Zamanaşımına uğramış bono yazılı delil başlangıcı sayılır. Bononun dayandığı alt ilişkinin varlığı tanık dahil her türlü delille kanıtlanabilir. Davacı dinlettiği tanıkları aracılığıyla davalı ile arasındaki alt ilişkiyi yani araç alım satımını ve bononun bu nedenle alındığını ispatlamıştır. Davalı vekiline delil ibrazı için süre verilmiş ve davalı vekili yalnızca tanık deliline başvurarak mahkemede bu tanıkları, taraflar arsında bononun verilmesine esas alım satımın olmadığını ispatlamak için dinletmek istediğini beyan etmiş, menfi bir durumun ispatı mümkün olmadığından, davalının tanık dinletme talebi reddedilmiş, davanın kabulüne karar vermek gerekmiştir" gerekçesi ile davanın kabulüne, itirazın iptali ile takibin kaldığı yerden devamına karar vermiş; davalı vekilinin temyizi üzerine hüküm Özel Dairece yukarıdaki gerekçe ile bozulmuş; Yerel Mahkeme önceki kararında direnmiştir. TTK'nun 661. maddesi uyarınca zamanaşımına uğramış bir bonoda yazılı alacak, temel ilişkiye dayanılmak suretiyle talep edilebilir. O ilişkiden doğan bir alacağın bulunduğu ve alacak miktarını kanıtlama yükümlülüğü de davacı tarafa aittir. Hukuk Genel Kurulu'nun 4.4.2007 gün ve 2007/13-153 E:2007/183 sayılı kararında da benimsendiği gibi " Zamanaşımına uğrayan ve imzası inkar edilmeyen bono, temel borç ilişkisi bakımından yazılı delil başlangıcı niteliğindedir." HUMK'nun 292. maddesine göre, senetle ispatı gereken bir konuda yazılı delil başlangıcı mevcut ise, tanık dinlenmesi mümkündür. Görülmekte olan davada, davacı zamanaşımına uğrayan bonoya dayalı olarak davalı ve kardeşi hakkında genel haciz yoluyla icra takibi yapmış ancak davalının itirazı üzerine takip durmuştur. Bu durumda davacı taraf, aralarındaki temel ilişkinin varlığını kanıtlamakla yükümlüdür. Belirtildiği üzere, takip dayanağı zamanaşımına uğramış bono, temel ilişki yönünden yazılı delil başlangıcı niteliğinde olup davacı tarafın buna dayalı olarak tanık dinletme hakkı bulunmaktadır. Davacı dinletmiş olduğu tanıklar ile taraflar arasındaki temel ilişkinin varlığını ve senedin bu nedenle verilmiş olduğunu kanıtlamıştır. O halde artık; senet üzerinde yazılı bedeli ödemediğini ispat etmesi gereken davalıdır. Davalı dava konusu alacak miktarını tanıkla ispat edemeyeceği gibi bu konuda tanıkta dinletemez. Davalı vekili başka delilde göstermemiştir. Ayrıca, yemin deliline de dayanmamıştır. Açıklanan nedenlerle senet üzerindeki bedeli ödemediğini ispat edememiştir. Direnme kararı bu sebeplerle doğru olup onanması gerekir.

Sonuç: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile, direnme kararının yukarıda açıklanan nedenlerle ONANMASINA, aşağıda dökümü yazılı 86,00 YTL harcın temyiz edenden alınmasına 20.02.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.”

Bono, çek ve poliçe ile ilgili açıklamalarımız ışığında teminat senetleri konusuna geçebiliriz.

TEMİNAT SENETLERİ

Türk ticaret kanununda ve borçlar hukukunda kıymetli bir evrak niteliği taşıyan belgeler arasında yer almayan teminat senedi sözleşme güvencesi çerçevesinde iş ve hukuk hayatında yaşam bulan önemli bir ticari, hukuki belgedir.

Bir anlaşma uyarınca işin, verilen sözün, mal veya hizmetin eksiksiz tamamlanacağını, taahhüdün sorunsuz yerine getirileceğini aksi taktirde şöyle bir sorumlulukla karşı karşıya kalacağını beyan eden tarafın imzaladığı şartlı-bedelli senede teminat senedi denir.

Teminat senetleri günümüzde ticari, ekonomik ve hukuki anlamda ciddi anlamda önem kazanmışlardır. Zira; ticari ve ekonomik hayatta sıklıkla kullanılan teminat senetleri konusunda icra takibine konu edilmeleri halinde belirli sıkıntılar yaşanmaktadır.

Teminat senedi ile borç senedi arasında farklar vardır ki bu nedenle icra takibine konu edilmeleri aşamasında farklılıklar ve sorunlar yaşanmaktadır.

Teminat senedi bir sözleşmeye güvence olarak ileri sürülen sözleşmeye konu olan iş eksik veya hiç yapılmazsa karşı tarafın zararını tazmin etmek üzere karşılıklı menfaat ilkesine göre hazırlanmış güvence belgesidir.

Borç senedi ise; herhangi para veya mal borcuna ilişkin vadesi, tutarı belirlenmiş tarafların bilerek, isteyerek vardığı anlaşma üzerine ödeme sözü niteliği taşıyan imzalı kıymetli evrak, bonodur.

Teminat senetlerinin düzenlenmesi konusunda dikkatli olunması gereken hususlar vardır. Teminat senetlerinde senedin teminat senedi olduğu açıkça senet metninde belirtilmeli ya da senede atıf yapılarak ayrıca teminat senedine konu olan sözleşme de hazırlanarak senedin teminat senedi olduğunun belirlenebilir olması sağlanmalıdır.

Teminat senedinde olması gereken hususları maddeler halinde sıralayacak olursak;

- Senedin vade kısmına "Teminat Senedir" ibaresi yazılmalıdır.
- Senedin ön yüzüne "Şu sözleşmeye konu olarak hazırlanmıştır " denilmeli,
- Senedin arka yüzüne (Ciro edilen bölüme) Hangi konu için teminat senedinin hazırlandığı özetlenmelidir.
- Özet kısmında "-..... anlaşması üzerine bu teminat sözleşmesi hazırlanmıştır, sözleşme konusu tamamlandığında teminat senedinin hükümleri geçersizdir, ciro edilemez" notu borçlunun güvenliği açısından yazılması önemlidir
- Rakamı yazılmayan, kısaca boş senede atılan imzalar borç doğursa da yasal değildir. Tarafların bilgisi halinde doldurulmalıdır. Alacaklı, işveren tarafından tutarı boş bırakılan senetler imza için talep edilemez. Boş bırakılıp sonradan doldurmak aynı zamanda suçtur.

Söz konusu bu hususları içermeyen senetler ya bono hükmündedir ya da geçersizdir. Bir senedin teminat senedi vasfını taşıyabilmesi için yukarıda değinilen hususları bünyesinde barındırması yani; ya senet metninde açık olarak teminatın hangi hususta verildiği belirtilmeli ya da ayrı bir sözleşmeyle söz konusu teminat senedine atıf yapılarak senedin teminat senedi olduğunun belirlenebilir olması sağlanmalıdır. Aksi halde telafisi mümkün olmayan sonuçlarla karşılaşılabilir.

Senet üzerine yazılacak olan “teminattır” ibaresi tek başına senede teminat senedi olma hüviyetini kazandırmaz. Teminat Senedir, Devredilemez, Ciro edilemez ibareleri tek başına geçersiz, hiç yazılmamış kabul edilir.

Gerek mahkemeler, gerekse Yargıtay senede konu olan anlaşmanın hükümlerini ararlar.

Burada önemli olan husus; bedeli ödendiği halde tahsile konulan teminat senetlerinin ödendiğine ilişkin delil sunulabilme olanağının bulunması konusudur. Yapılan ödemelerle ilgili tahsil makbuzu, fatura, banka dekontu çok önemlidir.

Teminat senetleri tek taraflı olarak menfaat doğururlar. Peki teminat senetleri ile hangi durumlarda karşılaşılır? Örnek vermek gerekir ise;

- İş başvuruları
- İş sözleşmeleri,
- Kiralama hali,
- Kiralama halinde depozito,
- Alım ve satım işlemleri,
- Devir işlemleri

gibi durumlarda teminat senetleri ile karşılaşmamız olasıdır.

Borçlunun rızası dışında müeyyideler içeren teminat senetlerinde ciro veya icra yoluyla tahsillerde menfi tespit davasıyla senedin sorumluluğu dava konusu edilerek geçersiz hale getirilebilir. Diğer bir husus, senette ve arkasında teminat olduğunu ileri sürebilecek delil ve senet dışında teminat senedini işaret eden ayrı bir sözleşmenin varlığının ispatı yeterli olacaktır.

Teminat senetleri hem alacaklı için hem de borçlu için farklı sonuçlar doğurmaktadır. Alacaklı için; geçerli bir teminat senedi alacağına kavuşması açısından kolaylık sağlayacak ve bir alacak davası ile alacaklı alacağına kavuşacaktır. Borçlu açısından teminat senetlerine baktığımızda ise; burada ilk olarak menfi tespit davası açılarak borcun aslında nereden kaynaklandığını ispat edilmesi gerekir. Ayrıca senedin bağlı olduğu sözleşme delil olarak sunularak bunun kambiyo alacağı niteliğinde değil, şartları olan bir akitten kaynaklanan güvence bedeli olduğu sözleşme, tahsil makbuzları ve faturalarla ispat edilebilir niteliktedir.

Teminat senetlerinin icraya konulabilme şartları ile ilgili olarak Yüksek Mahkeme kararları gereğince bir teminat senedinin teminat senedi vasfını taşıyabilmesi için bu teminat senedinde yalnızca teminattır ibaresinin yazılması yeterli olmamakta; ne için teminat verildiğinin de ayrıca belirtilmesi gerekmektedir.

Yargıtay’ın geliştirdiği içtihatlar gereğince bir senet üzerinde sadece teminattır ibaresi yer alıyorsa o senet teminat senedi olmaz ve dolayısı ile de söz konusu senet için kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapılabilmektedir.

T.C.
YARGITAY
12. HUKUK DAİRESİ
E. 1997/3647
K. 1997/3946
T. 31.3.1997

Dava: Mercii kararının müddeti içinde temyizen tetkiki Alacaklı vekili tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye 20.3.1997 tarihinde gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünöldü:

Karar: Takip dayanağı senet bono niteliğindedir. Bonoda sadece teminat olarak verildiğinin yazılı olması bu niteliğini etkilemez. Neyin teminatı olduğı senet üzerinde veya ayrı bir belge ile belirlenmediğine göre alacaklının bu belgeye dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü yolla takip yapmasında yasal bir engel yoktur. Kabul şekline göre de teminat senedi sayılması halinde işin muhakemeyi gerektirdiğı halde genel haciz yolu ile takip yapılabileceğı şeklindeki gerekçe isabetsiz olup, mercii kararının bozulması gerekir.

Sonuç: Alacaklı vekilinin temyiz itirazının kabulü ile mercii kararının yukarıda açıklanan nedenle İİK. 366. ve HUMK. 428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA, 31.3.1997 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T.C.
YARGITAY
12.Hukuk Dairesi
Esas: 2006/13210
Karar: 2006/15840
Karar Tarihi: 17.07.2006

Dava: Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının müddeti içinde temyizen tetkiki alacaklı vekili tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünöldü:

Karar: İcra takibinin dayanağı olan bononun ön yüzünde ve sadece ibaresinin bulunması onun kambiyo senedi vasfını ve bu senetlere ilişkin özel yol ile takibe dayanak yapılmasını engellemez. (HGK. nun 14.03.2001 tarih ve 2001/12-233 sayılı ve yine HGK. nun 20.06.2001 tarih ve 2001/12-496 sayılı kararları) Dayanak bononun (hangi ilişkinin) teminatı olduğı yazılı bir belge ile kanıtlanmadığı sürece senet metninde yer alan sözcükleri tek başına bononun kayıtsız ve şartsız belli bir bedelin ödenmesi vaadini içeren niteliğini etkilemeyeceğı yukarıda açıklanan gerek HGK. nun gerekse Dairemizin yerleşik uygulamalarından anlaşılmaktadır.

Somut olayda borçlu, bononun aralarında cari hesabın teminatı olduğuna ilişkin yazılı bir delil ibraz edememiştir. O halde, Mahkemece, itirazın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde kabulü yönünde hüküm kurulması isabetsizdir.

Sonuç: Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İİK.366. ve HUMK.428. maddeleri uyarınca BOZULMASINA, 17.07.2006 gününde oybirliği ile karar verildi.

T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU
E. 2001/12-496
K. 2001/534
T. 20.6.2001

Dava: Taraflar arasındaki "takibin iptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Manisa icra Tetkik Mercii Hakimliğince davanın kabulüne dair verilen 07/11/2000 gün ve 2000/548 E- 618 K. sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 25/01/2001 gün ve 2000/20664-957 sayılı ilamı ile; (...Takip konusu senet arkasında "işbu senet teminattır" biçimindeki açıklama, neyin teminatı olduğunu açıkça belirtmediğinden, anılan senedin teminat senedi olduğunun kabulüne yeterli değildir. Dairemizin yerleşik ve süreklilik arzeden içtihatları da bu yöndedir. Borçlu vekilinin sair itirazlarını inceleyerek hasıl olacak sonuca göre bir karar vermesi gerekirken takibin iptaline karar verilmesi isabetsiz olup mercii kararının bozulması cihetine gidilmiştir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Karar: Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

Sonuç: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK.nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 20/06/2001 gününde, oybirliği ile karar verildi.

Yukarıda bahsi geçen kararlar ışığında; "Bonoda sadece teminat olarak verildiğinin yazılı olması bono niteliğini etkilemez. Neyin teminatı olduğu senet üzerinde veya ayrı bir belge ile belirlenmediğine göre alacaklının bu belgeye dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü yolla takip yapmasında yasal bir engel yoktur." Yani bu duruma göre ; bir senedin üzerinde sadece teminattır ibaresinin yazması senedin teminat senedi olmasını sağlamaz . Sadece teminattır ibaresi olan bir senet bono niteliğindedir ve bu nedenle de kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibe konu edilebilmektedir.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi Yargıtay'ın yerleşik içtihatları ve görüşüne göre; bir senedin teminat senedi vasfını taşıyabilmesi için ya senet üzerine neden teminat verildiği ayrıntılı olarak belirtilecek ya da ayrı bir belge ile söz konusu senedin teminat senedi olduğu belirlenecektir. Aksi halde senet teminat senedi vasfını taşımaz. Bu nedendir ki; teminat

senedi vasfını taşımayan bu senet bono niteliğinde olacak ve kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip konusu edilebilecektir.

Ancak; tam aksi durum yani teminat senedinde ya da başka bir belge ile teminatın ne için verildiğinin belirlenmesi durumunda teminat senedi kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile icra takibine konu edilemeyecek; genel haciz yolu ile takip yapılacak ya da bir alacak davasına konu edilebilecektir.

T.C.

YARGITAY

12.Hukuk Dairesi

Esas: 2005/13297

Karar: 2005/17545

Karar Tarihi: 20.09.2005

Dava: Yukarıda tarih ve numarası yazılı mahkeme kararının müddeti içinde temyizden tetkiki borçlu vekili tarafından istenmesi üzerine bu işle ilgili dosya mahallinden daireye gönderilmiş olmakla okundu ve gereği görüşülüp düşünüldü:

Karar: Alacaklı Cengiz vekili tarafından borçlu hakkında kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla icra takibine geçilmiş ve örnek 163 nolu ödeme emri adı geçene 26.07.2003 tarihinde tebliğ edilmiştir. Borçlu vekili yasal süresinde icra mahkemesine başvurarak takip dayanağı senedin taraflar arasındaki Müstahsil Satış Sözleşmesi nedeniyle verildiğini, teminat senedi olduğunu ve borçlunun sözleşme uyarınca edimlerini yerine getirmemesi nedeniyle senedin bedelsiz kaldığını belirterek takibin iptaline karar verilmesinin talep etmiştir.

Dosyaya sunulan 27.01.2003 tarihli sözleşmenin taraflar arasında düzenlendiği ve alacaklının belge altındaki imzaya karşı çıkmadığı görülmektedir. Alacaklı vekilinin İcra Mahkemesine verdiği cevap dilekçesinde takip dayanağı senedin taraflar arasındaki sözleşme kapsamında alındığını açıkça beyan ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, dayanak belgenin yukarıda açıklanan nedenle T.T.K.'nun 688/2.maddesinde öngörülen mücerret borç ikrarını içermediği tespit edilmiş olup, mahkeme gerekçesinde de kabul edildiği gibi tarafların sözleşme doğrultusunda edimlerini yerine getirip getirmediğinin ve dolayısı ile alacağın tahsil edilip edilmeyeceğinin yargılamayı gerektirmesi nedeniyle Mahkemece, İ.İ.K.nun 170/a-2.maddesi gereğince itiraz kabul edilerek takibin iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir

Sonuç: Borçlu vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile mahkeme kararının yukarıda yazılı nedenlerle İ.İ.K. 366 ve H.U.M.K.'nun 428. maddeleri uyarınca (BOZULMASINA), 20.09.2005 gününde oybirliği ile karar verildi.

Sonuç olarak; Yargıtay ve doktrinin görüşleri doğrultusunda yukarıda da değindiğimiz gibi; teminat senetleri, ya senet metnine teminatın neden verildiğinin tam olarak yazılması ya da teminat senedine atıf yapan ve o senedin teminat senedi olduğunun belirleyicisi farklı bir belge hazırlayarak düzenlenmelidir. Aksi halde teminat senetleri kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takibe konu edilebileceklerdir. Teminatın ibaresi sadece senedin teminat senedi vasfını kazanması için yeterli olmamakta ve alacaklıya kambiyo senetlerine mahsus haciz

yolu ile icra takibi hakkını vermektedir. Aksi durumda yani teminat senedinin tüm geçerlilik koşullarının sağlanarak hazırlanması halinde ise; ya genel haciz yolu ile icra takibi ya da bir alacak davası gündeme gelmektedir.

Stj. Av. Erdem DEMİR